

Иван Миленковић: О мошницама и бубрезима

Саша Гајић: "Неаутентичност као могуће лице зла"; ВРЕМЕ 899

Да је Саша Гајић читао пажљивије, а писао спорије (или обратно), да је, рецимо, мање енергије трошио на ритуалне неуљудности, више на оно што критикује, а највише на сопствени текст, да је мање исказивао лојалност патријарсима конзервативно-патриотског погледа на свет, а више српском језику и логици, можда му не би промакло да не говорим о баналности зла, него о злу баналности, што, мада личи, није исто. Предмет критике у овој преокренутој, кишовско-панчићевској формули, није особа, лик, већ језик, као што ни епицентар заплета није у књизи Игора Ивановића – она је тек један од несварљивих урадака каквих има на вагоне – већ у атмосфери која је прати, у таласу на чијој крести јаше, у бесрамности покушаја да се мошнице продају за бубреге. Идемо још једном. Скандал је што је књига уопште објављена. Скандал је што та књига добија време и простор у Дневнику РТС-а. Скандал је што у њеној промоцији учествују, како се Гајић лепо изразио, "значајни културни радници". Ако су Којен, Вукадиновић, Ђурковић, Ковачевић, дакле "културни радници" чија реч има одређену тежину у јавном простору, у Ивановићевом тексту препознали вредности иза којих могу и треба да стану, које могу да афирмишу и за које јемче својим именом и делом, онда сам или ја, како љупко сугерише Гајић, приличан идиот и злонамерни игнорант коме је промакло оно што "значајни културни радници" ("ЗКР") и сам Гајић ("стотине корисних, јасних и конкретних предлога, након приличног броја тачних оцена") с лакоћом уочавају, или су речени "ЗКР", Саша Гајић

included

, мало побркали напоран идеолошко-партијски рад са оним што би имала бити анализа, или макар минимална интелектуална одговорност. Хоћу рећи, Ивановићева књига је такав

trash

да се то, једноставно, не може превидети, под претпоставком просечног познавања српског језика, просечне упућености у овдашње прилике и колико-толико очуваног здравог разума. Или "ЗКР" нису препознали баналност, што је у реду, или јесу, али се праве луди, продајући нам, успут, мошнице за бубреге, идеологију за културу, културу затворености за аутентичност, партијски програм за научни дискурс, бесрамну

пристрасност за објективност, идеологију лажног центра за уравнотежен приступ политичким збивањима овдашњим.

Приступ култури како је поима патриотско-патријархални *Weltanschauung*, дакле супстанцијалистички, аутентичан и, последично, аутистичан приступ који истрајава на несводивости културних разлика, управо је комунитаран, дакле мултикултуралан. Аутентичност се у том (као и сваком другом, уосталом) дискурсу појављује као конструкт, фантазам, пројекција ускраћене жеље, а аутентична култура, барем у овдашњем случају, као ратна култура која је мало посустала по питању топова, па би сад писменошћу, својим духовним достигнућима, сармама и Цециним сисама да освоји свет, ама иде тешко јер је, у међувремену, док је ратовала, мало заборавила да чита и пише. Пошто Гајић ионако управо са разоружавајућом бедастоћом тврди да је "принципијелан, позитиван однос према предрасудама" једна од темељних карактеристика овдашњег конзервативног поимања света (и ту је у праву), не би згорег било да се мало задржи на немачком појму

Kultur

, рецимо, од средине XIX века до слома Трећег рајха (ако му је одвећ тешко да се бави српским предрасудама), дакле да се мало позабави путем који је од Валхале водио директно до бункера, да проучи тужну повест аутентичности чији ће најсјајнији израз, вероватно, бити управо Хајдегер са његовим, како је изразио Адорно, жаргоном аутентичности. (Опет језик, опет зло баналности

.) И како сад са овдашњим луменима патриотске мисли, који имају проблема са разумевањем елементарних појмова, ући у озбиљну полемику о разликама између комунитарног и либералног модела (управо је та разлика, рецимо, улог у муслиманским побунама против карикатура Мухамеда објављеним у данским новинама), о томе да ли један од та два модела – који и због чега – може да очува културу као супстанцијалну општост.

Најзад, иако сам избегавао да се задржавам на непристојностима и будалаштинама, једно ћу, нарочито грубо место, морати изричито да оповргнем. Гајић тврди да сам "извршио теоријски фалсификат" (на српском: фалсификовао, кривотворио) и да сам ординарна незналица. Ово последње је у реду, ноубадизперфект. Брине ме, међутим, вршење фалсификата (на српском: фалсификовање, кривотворење). Шта је нагнало Гајића да буде крајње непристојан? Па, чачнуо сам где се чачкати не сме. Према Гајићевом тумачењу најпре сам Слободану Антонићу приписао ("оптужио га за") "претполитички етнонационализам", да бих, одмах потом, ту "оптужбу" поткрепио позивањем на Карла Шмита, што је, вели Гајић, теоријско огрешење, фалсификовање и ординарно незнања, будући да је Шмитово разликовање пријатељ/напријатељ, на које упућујем у своме тексту, модерно. Другим речима: не може се претполитичко, предмодерно становиште, поткрепити или нападати модерним изумом и модерним теоријским достигнућима, што ја, по Гајићу, чиним. (Све је ово, дабоме, у Гајићевој

изведби кошмарно збркано, али ваљда је човек то хтео да каже

.) Ово би било у реду само да Гајићу, као и обично, на кључним местима не попушта вршење концентрације (на српском: концентрација, усредсређивање). Ево реченице коју Гајић, у свом шепртљању, не успева да прочита, а можда ни да схвати: "Антонић не додацује

ни до Карла Шмита, он пада испод модерног одређења политичког" ("О зверима и зверињацима", www.pescanik.net). После ове реченице следи објашњење до чега то и због чега Антонић не додацује. И где је сад ту фалсификат?

Не делим са Гајићем ни његову смелу претпоставку да ми Антонић није одговорио на речени текст јер се сажалио (на мене). Имам другу теорију. Антонић је, за разлику од Гајића, искусан у стварима јавним, па када је схватио да је добио по прстима опортуно је закључио да је, у конкретном случају, боље да врши ћутање. Држим да би Гајић, у том смислу, могао још понешто да научи од Антонића.

Саша Гајић: Дно дна

Одговор Ивана Миленковића спрам нашег текста «Неаутентичност као могуће лице зла» показује нам сву узалудност полемике и аргументованог дијалога са идеолошки острашћеним једноумљем. У другим, свакодневним ситуацијама мудро је избегавати настављање расправе са људима до којих другачија мишљења не допиру, а сусретање са оваквим «дискурсом» решавати његовим систематским игнорисањем. Ипак, овај пут ћемо учинити преседан, пре свега због тога да феномен односа идеолошке острашћености, личног интереса и прикривања истог језичким и теоријским конструкцијама, а који се у Миленковићевој реплици јасно уочава, предочимо читалаштву и оставимо га да слободно просуди.

Зато се нећемо обазирати на покушаје личне дисквалификације са позиција екстремне малограђанштине која мисли да је «аргумент» некога прогласити «неуљудним» и «непристојним» и тако ваљда себи подићи (опали) «рејтинг». Оно што је заиста битно је начин на који Миленковић избегава да се упусти у полемику са аргументима и тезама које је отворио наш текст а које се тичу истинских импликација његове «филозофије неаутентичности» и чињенице да је кроз напад на једну књигу уз помоћ бизарних теоријских конструкција, а из личних и идеолошких побуда, на најцрњи могући начин јавно денунцирао и њене издаваче као творце наводног политичко-идеолошког пројекта мрачне садржине. Уместо тога, Миленковић покушава да «пребаци лопту» на терен игре речи, на то да није добро прочитан, схоластички се брани, негира да је напао књигу, прећуткује... Није он, наводно, указивао на «баналност зла», већ на «зло баналности» (док је у ствари говорио и о једном и другом, повезујући их као нешто што происходи једно из другог, а све у оквиру своје конструкције «од аутентичности до Ајхмана»). Затим поново прелази на вађење из контекста туђих делова реченица и упушта се у нове теоријско–идеолошке подметачине у циљу да убеди, да ли себе или читаоце, како он није напао «књигу», поготово не издаваче, већ њен језик, као да су читаоци његове критике малоумни и кратког памћења. И ко ту онда коме продаје «мошнице за бубреге»?

Но, убрзо се, већ у следећим пасусима, идеолошке страсти показују јачим од «психологије порицања» која се труди да употреби сва њој приступачна интелектуална лукавства, па тако Миленковић сам себи скаче у уста и потврђује све што смо о њему у претходном тексту рекли – да са нетрпељивошћу гледа чак и на минималну медијску промоцију књиге (коју сматра «скандалозном»), да не може да изађе из једностраности «зачараног круга» своје идеолошке парадигме, да би на крају, у блажем облику, поновио оптужбе спрам издавача и учесника промоције, тврдећи да је издавање књиге део идеолошког пројекта («продајући намидеологију за културу, културу затворености за аутентичност, партијски програм за научни дискурс»). Све то је прошарано већ смарајућим општим местима о аутентичности, фантазму, патријархално-патриотском дискурсу и упућивању на немачки појам *Kultur* као на једини историјски релевантан пример на кога се непрестално позива овакав идеолошки светоназор.

Посебно болно место за Миленковића (тј. његову сујету), показало се, представљао је један део (између заграда) наше реченице који указује на идеолошку злоупотребу теорије иза које се крије незнање и теоријско фалсификовање, а уз помоћ које, користећи шмитовско модерно-политичко разликовање, Миленковић напада Антонића за потпиривање претполитичког. Миленковић се сада «хвата» за то да он указује како «Антонић не добацује ни до Карла Шмита, он пада испод модерног одређења политичког» и пита се где је ту фалисфикат.

За разлику од Миленковића који много тога прикрива или избегава ако му не одговара, ми не споримо да је он ово навео, као и да је, затим, школско-штреберски изнео природу шмитовског, модерно-политичко разликовања испод кога Антонић, по њему, "пада". Али у ком контексту, тј. у каквој конструкцији?

Раније је Миленковић користио шмитовску теорију политичког да оптужи поједине јавне личности (Антонића, Вукадиновића....) за "продуковање непријатеља" (види "Произвођење непријатеља", Земља, јун 2006, стр. 18-21). И сам тај став је такође представљао теоријски фалсификат, пошто могућност одређења, "продуковања" непријатеља у Шмитовој теорији припада искључиво суверену, тј. носиоцу власти а не приватним лицима која слободно износе своје мишљење. Сада је Миленковић ове оптужбе проширио на вишеструко бизаран начин: Прво, Антонићева "прејака метафора" (а то може да види свако ко има бар мало здраве памети) не представља претполитички говор, јер шта би се онда могло рећи за друге бројне облике дисквалификација у јавним наступима. Друго, "пребацивање" Шмитове теорије у предмодерну епоху са циљем да се она објасни у кључу предмодерног апсолутизовања непријатеља од стране власти проблематична је теоријска конструкција, историјски неистинита и непоткрепљива, пошто су у предмодерној епохи верски ратови и прогони представљали ретке изузетке а не правила. Треће, Шмитова теорија политичког нема никакве директне везе са злочиначком политичком праксом Немачке током ИИ светског рата. Све то заједно, повезивање Антонића са политичким и претполитичким, претполитичког са Шмитовом теоријом, Шмитове теорије политичког са практичном политиком геноцида и, на послетку, Антонића са геноцидом, представља вишеструки теоријски фалсификат и незнање. А ако се узме у обзир да Миленковић добро познаје Антонића дуги низ година и да сасвим поуздано зна да су оптужбе које износи на Антонићев рачун неистина и подметачина, јасно је и да се ради о очигледном безобразлуку прикривеном "теоријским дискурсом" спрам једног лично веома пристојног и коректног, академски релевантног јавног делатника.

И друге Миленковићеве "теоријске" тезе и њихове примене у овој "полемици" пате од кривотворења, селективне употребе и незнања. Наше теоријско образложење генералног одношења конзервативизма као идеологије према предрасудама (која се може наћи као став још код Берка, а код новијих аутора, рецимо, код О'Саливана) Миленковић тумачи као "карактеристику овдашњег конзервативног поимања света" поново демонстрирајући незнање. Или, када користи контроверзне лакановске теорије о фантазму, које са индивидуално психолошког нивоа Миленковић олако генерализује на колективитете да би сваки културни идентитет и његове аутентичности и особености дисквалификовао као "пројекцију ускраћене жеље", он је не само теоријски проблематичан, већ недоследан и селективан. Зашто се у својој примени ове теорије позива само на најнегативније примере, попут немачке Култур, а не на, рецимо, знатно аутентичније и особеније кутуре Британаца, Кинеза или Јевреја? Зашто консеквентно не примени теоријске ставове о фантазму нпр. на Израел, где би се

хиљадугодишња вера Јевреја о повратку у Јерусалим сасвим добро уклапала у тезе о "пројекцији ускраћене жеље"? Зато што би то показало и бизарност и бесмисленост његових генерализација о фантазму или зато што би закључак био крајње политички некоректан?

Уочену везу личног интереса, острашћености и "теорије" показује и Миленковићева самохвалисавост која увек, за сваку прилику гради или прихвата "другу теорију", ону која јој одговара. Ако му не погодује сазнање да се Антонић не упушта у полемику из сажалења, он прави теорију "како сам га лупио по прстима", уместо да се конкретно суочи и пита Антонића шта је заправо истина. Исту ствар ради и према књизи и издавачима које је јавно денунцирао са позиција политички коректног "интелектуалног колаборационизма" и, у свом теоријско-практичном цинкарењу, их заправо ставио у позицију дехуманизованог Другог, према коме је (као према Јеврејима уз чију "помоћ" тако радо воли да поткрепљује своје теоријске конструкције) употреба свих средстава дозвољена. Ма колико се скривао иза игре речи, његове "теоријске" конструкције представљају увод у јавни позив на линч неистомишљеника и гушење слободе мишљења, које су тим страшније што су упућене спрам колега и људи које познаје.

Зашто Миленковић то ради, зашто јавно клевете људе са којима је сарађивао, то ипак није теоријско, већ врло људско, непосредно питање од кога он, очигледно, кроз свој интелектуализам бежи. Да ли се ради о додворавању провинцијалних комплекса једној идеолошкој струји присутној у Кругу Двојке и шта је вредно безочних напада кога издавачи нису доживели ни за време Милошевићевог режима, ни после њега? Добијање циклуса "теоријских" предавања на Коларцу или неке друге "пријатељске услуге" на извол'те? Једно је сигурно – без обзира на то да ли интересна виђења произлазе из "филозофије неаутентичности" или се ова теоријска позиција "усваја" ради личних интереса, Миленковићеви ставови представљају не само збрку злоупотреба, теоријских фалсификата и незнања, већ представљају дно дна. Оног личног, људског, у коме се недостатак интегритета узалудно "покрива" теоријским конструкцијама и оправдањима.

Иван Миленковић: Технике самоповређивања

"Дно дна"; ВРЕМЕ 901

Гајић је стварно чудна особа. Најпре ми спочита да сам кривотворитељ и ноторни игнорант због онога што сам, у тексту "А", написао о Антонићу. Онда му ја, стрпљиво и нежно, скренем пажњу на то да се ушепртљао, да је штошта испревиђао, те да му се фалсификат причинио. У реду, одвраћа Гајић разборито, у тексту "А" заиста нема онога због чега сам те назвао фалсификатором, ноторном незналицом, кретенем и будалом, али у тексту "Б", такође посвећеном Антонићу – има. Дакле, закључује Гајић нешто мало мање разборито, ипак сам ја (то јест Гајић) у праву, односно ти си (то јест ја, Миленковић, писац текста "Б") фалсификатор, ноторна незналица, будалетина и кретен. И све тако и у том стилу. И како сад озбиљно да се мачујем са овим нашим патриотама кад нису у стању ни кашику устима да принесу, а да себи не нанесу озбиљне повреде?! Наш се мускетар (*notre mousquetaire*) размлатарао унаоколо (кашиком? мачем? пендреком?) па кога докачи. Најпре је, будући невешт, самог себе искасапио управо невероватном количином небулоза, али је, нимало наивно, дохватио и недужног Антонића. (Добро, у реду, није Антонић недужан, али чак ни он није заслужио да га Гајић брани.)

Да резимирам, па да се разиђемо.

Логика којом патриотско-патријархални поглед на свет прилази (српској) култури иста је она логика која је обезвредила све чега се дотакла – нације, националног, државног и политичког интереса, патриотизма, државе, друштва, здравог разума, уљудности (видети под "Гајић"). Савршено је, утолико, небитно што су садашњи патријарси патриотско-патријархалног блока у пређашњем животу били Милошевићеви противници: логиком националног они обезбеђују пуну легитимност и континуитет Милошевићевој политици, а будући да је реч о логици сасвим је свеједно да ли се човек одазива на Милошевић, Коштуница, Гајић, Анџелина Жоли, Паја Патак, Махатма Ганди или Антонић. У таквој поставци култура није циљ, него средство. Ратно. Књига Игора Ивановића Култура и идентитет обично је ђуле које се, као ђуле, а не као смислени културни производ, у логици националног мора подржати зарад виших, националних интереса, а не зато што вреди (не вреди). Није битно што је ђубре, важно је да је наше. Дакле, од ђубрета направити питу, па се правити (луд) да је реч о "срнећим леђима". Зашто? Зато што тако налаже наша ствар (*nostra cosa*).

Ово су, чини ми се, озбиљне замерке, на које се одговара неозбиљно. Штета је, наравно, што речени светоназор није истакао бољег мачеваоца. Ако га има, то јест.

PS. Гајићев проблем није у томе што не зна. То је у реду. Проблем је што не зна колико

не зна. Ко је, Гајићу, суверен код Карла Шмита? Народ. У својој пословичној недочитаности, међутим, Гајић брка суверена са представником (репрезентантом) суверена, рецимо са председником Републике. (Седи, Гајићу, један!) Као суверен народ је тај који бира непријатеља. Како народ бира непријатеља? Народном вољом. И како се, Гајићу, образује народна воља? Између осталог и тако што "независни", утицајни (б)аналитичари блиски власти (репрезентанту суверена) опсењују простоту, хушкају народ и утерују га у тор глупости својим небулозним културним политикама. Све ово је – и ту је Гајић у праву – штреберска ствар, опште место које би свако ко је уопште чуо за Карла Шмита морао да зна, или, ако не зна, барем да ћути. Али не и Гајић. Он, напосто, не зна колико не зна.

Саша Гајић: Фалсификатор поново ухваћен на делу

«Суверен је онај ко одлучује о ванредном» стању, гласи чувена «гранична» Шмитова дефиниција суверености којом отпочиње његова «Политичка теологија» (Норма и одлука, Филип Вишњић, 2001, стр. 91).

Суверен, као носилац власти у Шмитовој децизионистичкој (тј. оној која говори о примату одлуке) теорији управо је онај који конституише сферу којом влада поларитет пријатељ – непријатељ, а не народ. Управо у том смислу смо и указивали на неодрживост и очигледност фалсификовања Шмитове теорије политичког којој Миленковић прибегава и подмеће «конструисање» непријатеља, модерно и предмодерно, својим опонентима, приватним лицима, у свим поменутих текстовима. За узврат смо у његовом одговору «Техника самоповређивања» добили ново подметање у виду новог теоријског фалсификата иза кога изнова стоје злонамерност и незнање. Тиме је фалсификатор поново, црно на бело, ухваћен на делу, *in flagranti*. Импутирање модерне, либералне русоовско-локовске теорије народног суверенитета Шмиту (чија је теорија суверенитета суштински другачија), а све зато да би се опонент у полемици оптужио како не разликује суверени народ од његовог репрезентанта, управо представља «технику самоповређивања» која је толико очигледна да човек не зна да ли да се насмеје или да се растужи. Јер, Шмитова теорија је дијаметрално супротстављена либералној теорији народног суверенитета коју му, у свом

фалсификовању, Миленковић подмеће. «Шмит научава о суверенитету одозго и са неколицином конзервативних мислилаца се противи идеји суверенитета одоздо, те је то за њих продукт политичке модерне...» указује нам Цвијетићанин (Невен Цвијетићанин, Шмитово схватање државе, друштва и демократије, Карл Шмит, НСПМ, вол 12, 2005, стр. 57), док сам Шмит каже: «Код Русоа, *volonte generale* постаје идентична са вољом суверена; међутим, појам општега, и у свом субјекту, истовремено добија квантитативно одређење; то јест народ постаје суверен, Тиме се губи децезионистички елемент дотадашњег појма суверености» (К. Шмит, Политичка теологија, Филип Вишњић, 2001, стр.113).

Миленковићев «одговор» у виду новог теоријског фалсификата само је још једна очигледна потврда свега што смо у досадашњој полемици рекли. Он нас на крају ове расправе оставља запитаним: каква је то безумна гордост и умишљеност која другима виче «седи, један» и да «не зна колико не зна» док поново, новим теоријским фалсификатима, себи скаче у уста и демонстрира очигледно непознавање Шмитове теорије политичког коју при томе обилато покушава да користи у разрачунавању са неистомишљеницима?